

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA TIMPUL INFO-MAGAZIN ȘI ANGHEL c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 42864/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

02/06/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Timpul Info-Magazin și Anghel c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 42864/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un ziar din Republica Moldova, *Timpul Info-Magazin* („ziarul reclamant”) și un cetățean al Republicii Moldova, dra Alina Anghel („cel de-al doilea reclamant”), la 28 noiembrie 2005.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl A. Tănase, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanții au pretins, în special, că dreptul lor la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătorești pronunțate în cadrul procedurilor în defăimare inițiate împotriva lor.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 28 noiembrie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovschi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la examinarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curții) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 5 ianuarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curții, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales și a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Președintelui Camerei. La 28 septembrie 2007,

Președintele l-a desemnat pe judecătorul Șikuta să participe la examinarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Ziarul reclamant a fost înregistrat în Chișinău. Cel de-al doilea reclamant s-a născut în anul 1975 și locuiește în Chișinău.

7. La 16 ianuarie 2004, ziarul reclamant a publicat un articol intitulat „Luxul în țara sărăciei”, semnat de cel de-al doilea reclamant. Articolul examina relația dintre autoritățile de stat și un fond de investiții private, D.H., care a fost fondat și era administrat de către D.P., o întreprindere privată. Accentul a fost pus pe practica Guvernului de a cumpăra automobile de lux, fără a face public vreun detaliu. El reamintea două cumpărări de automobile în anul 2003, inclusiv de la D.H., în valoare totală estimată la 1,250,000 euro (EUR). Doar după ce presa a publicat detalii, Guvernul a fost obligat să recunoască că această tranzacție a avut loc.

8. Articolul continua prin descrierea unei cumpărări mai recente a 42 de automobile de lux de la D.H. pentru o sumă care depășea EUR 1 milion. Articolul a criticat lipsa de transparență a tranzacției, deoarece aceasta nu a fost publicată în Monitorul Oficial. El a descris modul în care automobilele au fost distribuite președinților a 32 de raioane ale Republicii Moldova și a pus în discuție chestiunea dacă acest lucru a constituit pentru Guvern o modalitate de a se asigura că acei președinți, 31 dintre care erau comuniști ca și Președintele Republicii Moldova, vor avea astfel o posibilitate mai bună de a răspândi propaganda comunistă în raioanele lor, înainte de alegerile care urmau să se desfășoare un an mai târziu. Articolul l-a citat pe liderul unui partid politic, care a declarat că zvonurile din Guvern sugerau că prețul plătit pentru fiecare automobil era cu vreo EUR 7,000 mai mare decât prețul lui pe piață. Autoritățile nu au dat nicio explicație de ce automobilele de lux au fost necesare dacă puteau fi cumpărate automobile noi mult mai ieftine la un sfert din preț. Articolul se sfârșea cu o acuzație de corupție la nivelul cel mai înalt din stat, pentru care nimeni nu urma să fie pedepsit, și susținea că dacă alegătorii nu vor face dreptate la următoarele alegeri, atunci se putea spera doar la dreptatea făcută de Dumnezeu.

9. La 23 ianuarie 2004, D.H. și D.P. au inițiat o acțiune în defăimare împotriva reclamantilor. În același timp, ele au cerut aplicarea unei interdicții împotriva publicării de către reclamantii a oricăror materiale despre conducerea D.H. și D.P. fără permisiunea lor și sechestrarea proprietății ziarului reclamant în sumă egală cu pretenția lor (500,000 dolari SUA (USD) și 20,000,000 lei moldovenești (MDL)). Reclamantii în

procedurile naționale au plătit taxa de stat de MDL 180. În aceeași zi, după cum s-a cerut, Judecătoria Buiucani a dispus sechestrarea bunurilor ziarului reclamant.

10. La 6 februarie 2004, executorul judecătoresc a executat măsura de asigurare prin sechestrarea echipamentului de birou al ziarului reclamant și prin aplicarea sechestrului pe contul bancar al acestuia.

11. Cel de-al doilea reclamant a primit câteva amenințări la telefon, iar la 23 iunie 2003 ea a fost atacată în fața casei sale de persoane neidentificate și a suferit o lovitură cu o bară din metal la braț și la cap. Ziarul reclamant și alte mijloace de informare au făcut o legătură cauzală între atac și cele două investigații efectuate de către jurnalistă, și anume o investigație cu privire la un automobil de lux oferit cadou ministrului Afacerilor Interne de către președintele D.H. și articolul examinat în această cauză.

12. În argumentele sale în fața instanței de judecată, ziarul reclamant s-a bazat pe existența unui interes public important având în vedere faptul că tranzacția s-a făcut cu bani publici, fără a fi desfășurată printr-o licitație publică organizată de Agenția Națională pentru Achiziții Publice și fără a fi planificată în bugetul de stat pentru anul 2003. În plus, atât autoritățile de stat, cât și reclamantii în procedurile naționale au refuzat să dea detalii despre tranzacție, care, astfel, a părut și mai suspectă dat fiind faptul că președintele D.H. era membru al Consiliului Economic de pe lângă primul-ministru. Ziarul reclamant s-a bazat pe articolul 10 al Convenției și a pretins că declarațiile erau judecări de valoare, care nu erau susceptibile de a fi probate, sau reproduceri ale opiniei unui politician bine-cunoscut și ale unor zvonuri, care au fost, în mod clar, identificate ca atare și care nu puteau fi probate. El a adăugat că reclamantii în procedurile naționale au devenit „persoane publice” prin încheierea tranzacțiilor cu Guvernul și că ei trebuiau, astfel, să tolereze un nivel mai mare de critică. *In fine*, el a declarat că prejudiciile cerute erau disproporționale.

13. La 28 aprilie 2004, Judecătoria Buiucani a admis în parte pretențiile reclamantilor în procedurile naționale. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat declarații cu privire la fapte. Instanța de judecată a citat un fragment dintr-un paragraf al articolului contestat, care prevedea:

„...în momentul accederii comuniștilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să taie nodul gordian al fondului de investiții [D.H.], înființat în baza bonurilor de investiții, adică să-l ia la bani mărunți. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. ...”

14. Instanța de judecată a constatat că acest fragment nu „corespundea realității”, deoarece reclamantii nu l-au dovedit. Instanța de judecată a constatat că pasajul a cauzat un prejudiciu grav reputației profesionale a reclamantilor în procedurile naționale. Având în vedere natura și conținutul publicației, instanța de judecată a acordat reclamantilor în procedurile naționale suma totală de MDL 1,350,000 (EUR 95,725) cu titlu de compensații pentru prejudiciul moral, care urma să fie plătită de către ambii

reclamanți și a dispus ziarului reclamant să publice o dezmințire. *In fine*, instanța a citat articolul 10 al Convenției și a adăugat că reclamanții „au depășit, în mod evident, limitele criticii constructive tolerabilă într-o societate democratică și au răspândit cu rea-credință informații cu privire la fapte în care ei, în mod direct, dar nejustificat, au acuzat reclamanții în procedurile naționale de anumite fapte penale legate de darea de mită”.

15. În apelul său, ziarul reclamant a susținut *inter alia* că instanța de judecată, în mod intenționat, a scos fragmentul paragrafului relevant din contextul care prevedea următoarele:

„Gurile rele și, cu siguranță, prost informate din Chișinău afirmă că în momentul accederii comuniștilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să „taie” nodul gordian al fondului de investiții [D.H.], înființat în baza bonurilor de investiții, adică să-l ia la bani mărunți. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. Sunt simple speculații și învinuiri nefondate - nu se știe. Realitatea e că azi, [D.H.] și distribuitorul său 'Skoda' sunt bine mersi, prosperă și vând Cancelariei de Stat loturi uriașe de automobile de lux, spre ciuda concurenților.”

16. Ziarul reclamant a subliniat că el a indicat foarte clar în articol că declarația s-a bazat pe zvonuri, pe care el le-a numit prost informate, și a adăugat faptul că nu se știa dacă acestea erau adevărate. Mai mult, articolul 10 protejează nu doar „critica constructivă”, dar și declarațiile care șochează sau deranjează.

17. La 22 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea primei instanțe, constatând că ziarul reclamant nu a dovedit adevărul declarației citate mai sus. De asemenea, instanța de judecată a respins cererea ziarului reclamant de a ridica interdicțiile puse asupra proprietății sale, deoarece acea cerere a fost deja respinsă, iar decizia relevantă nu a fost contestată cu apel. Apelul reclamanților în procedurile naționale a fost, de asemenea, respins deoarece suma compensațiilor era corespunzătoare.

18. În recursul său, ziarul reclamant a invocat motive similare celor prezentate anterior, adăugând că litigiul se referea la exprimarea politică, care se bucura de o protecție mai mare.

19. La 14 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a casat parțial hotărârile instanțelor judecătorești inferioare. Instanța s-a bazat pe același pasaj ca și instanțele judecătorești inferioare. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat o informație defăimătoare, pe care el nu a putut s-o dovedească ca fiind adevărată, și anume că reclamanții în procedurile naționale au dat mită și, astfel, au comis o infracțiune. Bazându-se pe jurisprudența acestei Curți, Curtea Supremă de Justiție a respins argumentul ziarului reclamant că persoanele juridice nu ar trebui să poată pretinde un prejudiciu moral. Totuși, ea a considerat excesivă suma acordată de instanțele judecătorești inferioare, constatând că o restricție la libertatea de exprimare nu ar trebui să fie de o asemenea gravitate încât să pună în pericol supraviețuirea economică a persoanei sancționate. În consecință, instanța de judecată a redus suma despăgubirii până la MDL 130,000 (EUR 8,430).

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Articolul 16 al Codului civil prevede următoarele:

„(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale.

(2) Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

... (4) Dacă informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspândită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.

... (7) Persoana lezată în drepturile și interesele sale, ocrotite de lege, prin publicațiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia.

(8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspândită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel.”

ÎN DREPT

21. Reclamanții au pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor de judecată naționale au constituit o ingerință în dreptul lor la libertatea de exprimare, care nu poate fi considerată ca necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

22. În cererea lor inițială, ambii reclamanți au formulat pretenții în temeiul articolului 10 al Convenției. Totuși, în observațiile lor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, dra Alina Anghel a cerut Curții să lase fără examinare pretenția ei.

Având în vedere termenii clari și univoci din cererea d-nei Anghel și constatând că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale nu cere Curții să continue examinarea pretenției acesteia,

Curtea, în conformitate cu articolul 37 § 1 (a) al Convenției, decide să scoată cererea de pe rol în partea care se referă la dra Anghel. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției încetează a fi aplicat față de acea parte a cererii.

I. ADMISIBILITATEA

23. Curtea consideră că pretenția ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

24. Ziarul reclamant s-a plâns de o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare. El s-a bazat pe jurisprudența Curții cu privire la distincția dintre fapte și judecăți de valoare, pe rolul special jucat de presă într-o societate democratică și pe limitele mai largi ale criticii acceptabile în ceea ce privește Guvernul și persoanele publice în măsura în care ei sunt implicați în acțiuni de interes public veritabil. El a invocat buna sa credință în informarea publicului despre cum au fost cheltuite fondurile publice, absența animozității personale față de reclamantul în procedurile naționale, tonul echilibrat al articolului în întregime și investigația serioasă și corectă efectuată înainte de publicarea articolului. Ziarul reclamant s-a referit la faptul că președintele D.H. l-a însoțit pe Președintele Republicii Moldova în diverse călătorii și la faptul că D.H. a finanțat o astfel de călătorie. *In fine*, el s-a mai referit la gravitatea sancțiunii impuse de instanțele de judecată, care a avut drept consecință închiderea ziarului reclamant. Această consecință asupra ziarului reclamant a fost foarte previzibilă pentru instanțele de judecată naționale atunci când ele au dispus acordarea compensațiilor bănești.

25. Guvernul a recunoscut că a avut loc o ingerință în libertatea de exprimare a ziarului reclamant, însă a declarat că aceasta a fost prevăzută de lege, a urmărit scopul legitim de protecție a reputației altora și a fost „necesară într-o societate democratică”. Instanțele de judecată au pronunțat hotărâri motivate, în care ele au ținut cont de cele două valori concurente: libertatea de exprimare și protecția reputației și au constatat că a existat o „necesitate socială imperioasă” de a impune ziarului reclamant plata

amenzii. Instanțele au constatat că ziarul reclamant a depășit limitele criticii admisibile prin lansarea unor atacuri nesuținute la adresa lui D.H. și prin încălcarea, în același timp, a principiilor concurenței loiale. Deși au recunoscut rolul presei într-o societate democratică, ele s-au bazat pe „responsabilitățile și obligațiile speciale” aferente acestui rol, și anume pe cele cu privire la cercetarea și verificarea detaliată a materialelor publicate. În observațiile sale, Guvernul s-a bazat pe același pasaj ca și instanțele de judecată naționale (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

B. Aprecierea Curții

26. După cum au recunoscut părțile și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea ziarului reclamant să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul ziarului reclamant la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, cu excepția cazului când ea este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

27. Curtea notează că ingerința pretinsă a avut o bază legală, și anume articolul 16 al Codului civil (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Curtea consideră că această prevedere este atât accesibilă, cât și previzibilă în aplicarea sa. Prin urmare, Curtea conchide că în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

28. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației lui D.H. Prin urmare, rămâne a fi examinat dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

29. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârile *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, §§ 56-62, 21 decembrie 2004) și *Savițchi v. Moldova* (nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005).

30. Suplimentar, Curtea reiterează „că o posibilă omisiune a unei persoane publice de a respecta legile și normele care au scopul de a proteja interese publice serioase, chiar și în sfera privată, poate să constituie, în anumite circumstanțe, o chestiune de interes public legitim” (a se vedea *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, § 50, ECHR 1999-I, și

Tønsbergs Blad A.S. and Haukom v. Norway, nr. 510/04, § 87, ECHR 2007-...).

31. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și face referire la rolul proeminent al presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). Motive deosebit de serioase trebuie aduse pentru orice măsură care afectează acest rol al presei și limitează accesul la informația pe care publicul are dreptul să o primească (a se vedea, printre multe altele, *Oberschlick v. Austria (no. 1)*, hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204, § 58).

32. Deși Guvernul a declarat că ziarul reclamant a avut intenția de a ataca reputația lui D.H. și de a încălca regulile concurenței loiale, Curtea nu poate fi de acord cu acest argument. Articolul a avut, în mod clar, mai degrabă scopul de a critica Guvernul pentru modul netransparent și ineficient de a cheltui banii publici, ceea ce constituie o chestiune de interes public veritabil, decât de a o critica pe D.H. Atenția a fost îndreptată asupra cumpărării de automobile de către Guvern și, după cum rezultă, în mod clar, din articol, D.H. a fost implicată în astfel de tranzacții cu Guvernul de cel puțin două ori. D.H. nu a pretins și instanțele de judecată nu au constatat că orice altă parte a articolului nu a corespuns realității, inclusiv declarația că automobilele au fost supraevaluate și că nu a fost publicată nicio invitație oficială pentru licitații, înainte de cumpărarea lotului de automobile de la D.H., o practică care în sine ar putea, în mod legitim, să trezească suspiciuni ziarului reclamant în ceea ce privește concurența loială. Prin urmare, Curtea nu are nicio îndoială în ceea ce privește buna-credință a ziarului reclamant la publicarea articolului.

33. Curtea reiterează constatarea sa din hotărârea *Steel and Morris v. the United Kingdom* (nr. 68416/01, § 94, ECHR 2005-II) că:

Este adevărat faptul că companiile publice mari se expun, în mod inevitabil și conștient, unei analize atente a acțiunilor lor și, ca și în cazul oamenilor de afaceri care le administrează, limitele criticii acceptabile sunt mai largi în cazul unor astfel de companii (a se vedea *Fayed v. the United Kingdom*, hotărâre din 21 septembrie 1994, Seria A nr. 294-B, p. 53, § 75). Totuși, pe lângă interesul public de a avea dezbateri deschise despre practicile de afaceri, există și un interes concurent de a proteja succesul comercial și viabilitatea companiilor, în beneficiul acționarilor și al angajaților, dar și pentru o bunăstare economică mai largă. Prin urmare, Statul se bucură de o marjă de apreciere în ceea ce privește mijloacele pe care le acordă prin legislația națională pentru a permite unei companii să conteste adevărul acuzațiilor care riscă să afecteze reputația acesteia și limitele prejudiciului cauzat de acestea (a se vedea *Markt Intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany*, hotărâre din 20 noiembrie 1989, Seria A nr. 165, pp. 19-21, §§ 33-38).

34. Curtea este conștientă că, în această cauză, D.H. nu poate fi considerată o companie mare similară celei din cauza *Steel and Morris*, citată mai sus. Prin urmare, ea ar trebui să beneficieze de o protecție

comparativ mai sporită a reputației sale. Totuși, Curtea consideră că atunci când o companie privată decide să participe în tranzacții în care sunt implicate fonduri publice considerabile, ea, în mod voluntar, se expune unei analize mai largi din partea opiniei publice. În special, dacă există acuzații că astfel de tranzacții au fost în detrimentul finanțelor publice, o companie trebuie să accepte critica din partea publicului (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Curtea notează că, în această cauză, opinia publică putea fi, în mod legitim, interesată de integritatea tranzacției, deoarece autoritățile publice nu au dezvăluit niciun detaliu cu privire la cumpărarea automobilelor, cu atât mai mult cu cât președintele D.H. deținea o funcție consultativă importantă în cadrul Guvernului (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

35. De asemenea, Curtea notează că, la fel cum au făcut și instanțele de judecată, la rândul lor, Guvernul s-a bazat pe o parte a unei propoziții scoase din context pentru a arăta că ingerința în drepturile ziarului reclamant a fost necesară (a se vedea paragrafele 13, 15 și 25 de mai sus). În acest sens, Curtea reiterează că ea trebuie „să se uite la ingerința pretinsă în lumina cauzei în întregime” (a se vedea, printre multe altele, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, hotărâre din 26 noiembrie 1991, Seria A nr. 216, § 59). Partea din propoziție pe care s-au bazat autoritățile naționale ar fi putut, într-adevăr, crea cititorului impresia că D.H. i-a dat mită Președintelui Republicii Moldova, ceea ce constituie o acuzație gravă cu privire la fapte. Totuși, atunci când e citit în întregime, paragraful dezvăluie pașii destul de mulți făcuți de ziarul reclamant pentru a avertiza cititorul despre caracterul nesigur al zvonului în baza căruia el a raportat (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

36. În acest context, Curtea reiterează că, ca parte a rolului său de „câine de pază public”, raportarea de către media despre „...povești” sau „zvonuri” – care provin de la alte persoane decât reclamantul – sau despre „opinia publică” urmează a fi protejată dacă acestea nu sunt complet lipsite de temei (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, hotărâre din 25 iunie 1992, Seria A nr. 239, § 65). Lipsa oricărei informații detaliate despre tranzacție din partea Guvernului sau a D.H., în pofida încercărilor ziarului reclamant de a obține astfel de detalii, și celelalte fapte, care nu au fost contestate și care au trezit suspiciuni legitime despre legalitatea tranzacției (a se vedea paragrafele 8, 12 și 32 de mai sus), ar fi putut, în mod rezonabil, să-l încurajeze pe jurnalist să raporteze cu privire la orice era disponibil, inclusiv zvonuri care nu au fost confirmate.

37. Mai mult, Curtea consideră că numai o propoziție din fragmentul pe care s-au bazat instanțele de judecată naționale, și anume acuzația cu privire la darea de mită, ar putea fi considerată o declarație cu privire la fapte. În acest sens, Curtea reiterează că în practica sa ea „a făcut distincție între declarațiile cu privire la fapte și judecățile de valoare. Existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este

susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II și *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 61, 21 decembrie 2004). În ceea ce privește partea din propoziție în care se pretindea ce dorea sau ce intenții avea Președintele Republicii Moldova și care ar fi fost atitudinea lui față de o companie privată, aceasta constituia o judecată de valoare care nu putea fi dovedită, deoarece nimeni cu excepția Președintelui însuși nu putea ști cu certitudine, iar ultimul nu a exprimat în public nicio opinie.

38. Curtea notează că articolul a fost scris în contextul alegerilor apropiate și că el a pus în discuție atât posibilul motiv politic pentru cumpărarea automobilelor, cât și a recomandat alegătorilor, în mod expres, ca în timpul alegerilor să-i pedepsească pe cei aflați la putere responsabili de corupția la nivel de stat (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Astfel, articolul a conținut o exprimare politică, care era critică față de Guvern, exprimare față de care „limitele criticii permise sunt mai largi” (a se vedea *Castells v. Spain*, hotărâre din 23 aprilie 1992, Seria A nr. 236, § 46).

39. *In fine*, Curtea notează că ziarul reclamant a fost obligat să plătească o amendă în mărime de EUR 8,430 în urma căreia ziarul a trebuit să se închidă (a se vedea paragraful 24 de mai sus), un fapt care nu a fost contestat de către Guvern. Deși gravitatea amenzii este irelevantă pentru soluția acestei cauze, Curtea ia notă de efectul său de descurajare asupra ziarului reclamant și de faptul că impunerea acesteia a fost capabilă „să descurajeze discuțiile deschise cu privire la chestiuni de interes public” (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson*, citată mai sus, § 68, și *Cumpănă and Mazăre v. Romania* [GC], nr. 33348/96, § 114, ECHR 2004-XI) prin reducerea definitivă la tăcere a unei voci disidente.

40. Având în vedere cele de mai sus și luând în considerație buna-credință a ziarului reclamant la raportarea unei chestiuni de interes public veritabil, contextul factologic relevant și lipsa oricăror detalii despre tranzacția dintre D.H. și Guvern, care trezește, în mod legitim, suspiciuni cu privire la legalitatea acesteia, și dat fiind omisiunea instanțelor de judecată naționale de a lua în considerație în hotărârile lor oricare din aceste elemente, Curtea consideră că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

41. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

42. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare

incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

43. Reclamantul a pretins EUR 25,000 cu titlu de prejudiciu material și moral. El a făcut referire la închiderea ziarului ca urmare a sechestrării contului său bancar și impunerea unor prejudicii mari. În susținerea pretențiilor sale, ziarul reclamant a prezentat declarațiile cu privire la veniturile sale pentru anii 2003 și 2004, potrivit cărora el a avut venituri în mărime de EUR 85,000 și un profit de EUR 19,499 în anul 2003. Totuși, în anul 2004 el a pierdut EUR 1,607, deoarece i-au fost luați bani din contul său și din cauza cheltuielilor angajate, deși a avut un venit de EUR 47,895 în primele cinci luni ale acelui an, înainte ca activitatea sa să fie paralizată. Suplimentar, în primele cinci luni ale anului 2004 au fost semnate contracte cu terțe părți, care garantau ziarului reclamant un venit suplimentar în mărime de EUR 7,100. Din cauza încetării *de facto* a activității ziarului reclamant, niciuna din plăți nu a fost efectuată.

44. Guvernul a declarat că ziarului reclamant nu i se cuvenea nicio compensație, deoarece nu a avut loc nicio încălcare a drepturilor lui garantate de Convenție și deoarece orice prejudiciu cauzat ziarului reclamant a fost rezultatul propriilor lui acțiuni abuzive și neprofesioniste. De asemenea, el nu a fost de acord cu suma pretinsă și a declarat că ziarul reclamant nu era în drept s-o recupereze în lipsa probelor cu privire la prejudicii. Guvernul a făcut referire la jurisprudența Curții în care s-au acordat sume mai mici decât cele pretinse de ziarul reclamant. În special, în hotărârea *Kommersant Moldovy v. Moldova* (nr. 41827/02, 9 ianuarie 2007), a fost acordată suma de EUR 8,000, deși sancțiunea impusă reclamantului în acea cauză a fost mult mai aspră (închiderea ziarului) comparativ cu amenda aplicată în această cauză. Guvernul a cerut Curții să respingă pretenția ziarului reclamant sau să declare că constatarea unei violări constituie o satisfacție echitabilă suficientă.

45. Curtea notează că, deși Guvernul a contestat, în principiu, dreptul ziarului reclamant la prejudicii și suma pretinsă, el nu a dat niciun detaliu sau argument pentru a dovedi că calculele făcute de reclamant erau incorecte. Curtea notează că declarațiile cu privire la venituri sprijină speranța ziarului reclamant de a obține profituri care să depășească EUR 25,000. Totuși, ea consideră că probele prezentate nu pot servi drept cuantificare precisă a veniturilor ratate, deoarece performanța economică a reclamantului ar fi putut fluctua pe parcursul celor patru ani în cauză (a se vedea *Kommersant Moldovy*, citată mai sus, § 47).

46. Făcând o evaluare generală, în mod echitabil, și luând în considerație pretenția generală a reclamantului formulată cu titlu de prejudiciu moral,

Curtea acordă reclamantului EUR 12,000 (a se vedea *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, § 75, 29 martie 2005).

B. Costuri și cheltuieli

47. Avocatul reclamantului a pretins EUR 5,080 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții, dintre care EUR 5,000 au constituit cheltuieli de reprezentare. Ziarul reclamant și avocatul acestuia au cerut ca orice sumă acordată cu titlu de cheltuieli de reprezentare să fie plătită direct în contul avocatului, dat fiind posibilele dificultăți de a obține banii în circumstanțele specifice ale acestei cauze.

48. Avocatul a prezentat o listă detaliată și un contract potrivit cărora onorariul avocatului pentru o oră de lucru a fost de EUR 50-100, în funcție de activitate. El a declarat că numărul de ore petrecute de el asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile au trebuit scrise în limba engleză.

49. În ceea ce privește onorariul perceput pentru o oră de lucru în mărime de EUR 60, avocatul a declarat că acesta a fost în limitele onorariilor pentru o oră de lucru recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova, care constituiau EUR 40-150.

50. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

51. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

52. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să scoată de pe rolul său partea cererii care se referă la pretenția formulată de dra Alina Anghel;
2. *Declară* cererea, în măsura în care ea se referă la ziarul reclamant, admisibilă;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 12,000 (doisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral;
 - (ii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iii) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte